

Van de redactie

Door Meile Posthuma
ttn@testnet.org

We beginnen alweer met de 8ste jaargang van TNN, time flies when you have fun. De redactie van TNN is uitgebreid. De extra redactieleden die waren gecontracteerd om de special over Usability mogelijk te maken zijn zo enthousiast geworden dat zij ook aan de komende TNN's een bijdrage zullen leveren. Johan en Hein welkom aan boord. Voor mij wordt het hierdoor wel een stuk makkelijker, want er komt aardig wat kopij binnen waar ik zelf niet meer achteraan hoef.

In dit nummer

Redactioneel	1
Van de voorzitter	1
Boekbespreking "The Testing Practitioner"	2
TMap® Nieuw	3
Erik's Column	4
Testcertificering	5
ISTQB Testcertificatie: de stand van zaken	5
Sogeti en TMap®-certificering	6
CGE&Y kiest voor ISEB	7
Werving & selectie	8
Certificering van testers, een hype of een must	8
Testcertificering binnen	9
Atos Origin	9
Eindelijk gecertificeerd	10
Ervaringen TMap®	10
Professional Advanced Examen	10
Thema-avond: Requirements en testen	12
Thema-avond: De eerste stap in het testproces	12
Seminar: TMap Test Topics	13
Seminar: Geautomatiseerd testen in beeld	14
Verbeteringen site	14
Evenementen	17
Colofon	17

Nu is dit weer een regulier nummer van TNN, maar een mini-thema kan ons niet ontzegd worden want er staat in deze TNN toch aardig wat nieuws over de certificering van de tester.

Heet van de naald is nieuws over TMap® die dit jaar met vernieuwingen komt. Verder lekker veel verslagen van seminars en thema-avonden en last but not least Erik's column.

Helaas hebben we alweer afscheid moeten nemen van "De Stelling" van Martin Pol, niet omdat Martin het niet meer wilde doen, maar omdat wij TestNet-ers alleen maar willen consumeren. Nu zijn wij natuurlijk geen sportvereniging, maar wel een vereniging die verwacht dat de leden enthousiast willen deelnemen aan activiteiten op het testvlak en ook eens reageren op artikelen op de site of in TNN.

We hebben voor de tweede keer in TNN een boekbespreking en we hopen dat leden die een boek over testen of gerelateerd aan testen hebben gelezen hiervan een korte boekbespreking willen insturen.

Ik wens u veel leesplezier en misschien tot ziens op de eerstvolgende bijeenkomst van TestNet.

Van de voorzitter

Door Hans van Loenhoud

"Ik ben softwaretester."

Zegt u dat wel eens, op de verjaardag van tante Truus, als een verre neef vraagt wat u

voor de kost doet?

Nee, hè? Misschien hebt u dat wel eens ooit gedaan; de reactie was een blik vol vragen en onbegrip. Als u vervolgens, enthousiast over ons buitengewoon boeiende en maatschappelijk o zo relevante vak, begon uit te leggen waar u zich de hele dag mee bezig houdt, dan merkte u na 10 minuten dat neef Henk-Jan bedacht dat hij zijn lichten misschien nog had laten aanstaan en buurvrouw Nel wilde controleren of de babyfoon nog werkte, zodat het overgebleven publiek bestond uit Jetje van 3 jaar en Wodan, de herder van tante Truus.

Het is dus nog niet zo makkelijk om aan een buitenstaander uit te leggen wat een softwaretester is.

En, zeg eens eerlijk, weten we het zelf eigenlijk wel?

Wat "is" een softwaretester: iemand die het TMap® boek heeft gelezen? Die weet wat Testframe is? Die een cursus gestructureerd testen heeft gevolgd? Die met Winrunner kan omgaan? Die lid is van TestNet? Die trouw op alle TestNet thema-avonden komt? En zo kunnen we nog wel even doorgaan ...

Wanneer "is" iemand van een bepaald beroep? Van een groenteboer of een politieagent kunnen we het direct waarnemen, van een softwaretester niet. Natuurlijk kan ik ook best een pond prei verkopen, of een parkeerbon uitschrijven, maar dat maakt mij nog niet tot een groente-

boer of een politieagent. Een beroep is een vorm van maatschappelijke ordening: het vertelt aan de buitenwereld welke rol iemand in het maatschappelijk verkeer vervult; wat je daarin van iemand mag verwachten. Ik verwacht van een politieagent geen pond prei en van een groenteboer geen bekeuring; van een politieagent verwacht ik dat hij boeven vangt (die parkeer-bonnen, daar zit ik persoonlijk wat minder op te wachten) en van de groenteboer verwacht ik dat hij niet alleen prei, maar ook bloemkool en appels heeft, allemaal ruim voldoende in voorraad en van uitstekende kwaliteit.

Een beroep is een combinatie van kennis, kunde en zijn. "Kennis" is een kwestie van opleiding. Voor gevestigde beroepen is vaak het met succes gevolgd hebben van bepaalde vaste, erkende en onafhankelijk bewaakte opleidingen een voorwaarde om dat beroep uit te mogen oefenen. "Kunde" heeft te maken met ervaring. Je kunt nog zo goed opgeleid zijn, als je iets nog nooit in de praktijk hebt gedaan, kun je je niet aan de maatschappij presenteren als een zelfstandige beoefenaar van een bepaald beroep. Eerst zul je aan het handje moeten worden genomen door iemand die het kunstje echt beheerst. Door het onder toezicht doen bouw je dan de ervaring op waarmee je uiteindelijk zelfstandig aan de slag kunt. "Zijn" is enerzijds een kwestie van het daadwerkelijk uitoefenen van het beroep (een huisarts die gemeenteraadslid is in Amsterdam is natuurlijk

geen dokter) en anderzijds een kwestie van mentaliteit. Je zult je moeten gedragen op een manier die binnen dat beroep (zowel vakinhoudelijk als ethisch) als gepast wordt beschouwd. Een dokter die het eten van gras voorschrijft als therapie tegen kanker eindigt als kwakzalver in de rechtbank.

Hoe zit dat nou met het beroep van softwaretester?

Nog niet zo best, moet ik helaas constateren. Kennis, daar begint zich net een eerste aanzet af te tekenen met de gecertificeerde opleidingen zoals ISEB.

Kunde, daar is niets voor geregeld. Als ik morgen een bordje "Erkend Softwaretester" op mijn deur schroef, is er niemand die mij kan tegenhouden.

En Zijn is al helemaal een vaag verhaal: zijn we het binnen TestNet een beetje met elkaar eens hoe een fatsoenlijk tester zich zou moeten gedragen? Misschien; we praten er in ieder geval met elkaar over.

Snapt u nou waarom tante Truus het gesprek weer snel op de galblaas van de moeder van de overbuurman probeert te brengen als u het woord softwaretester laat vallen? Ik zeg u: dat is niet goed voor ons (buitengewoon boeiende en maatschappelijk zeer relevante) beroep. En dus is het niet goed voor onszelf, als enthousiaste beoefenaren van dat beroep.

Als testers kunnen wij veel leren van gevestigde beroepen, zoals dokters, notaris sen en accountants. Eén les die ik van die beroepen heb geleerd is dat een sterke en actieve beroepsvereniging daarin een essentiële rol speelt.

Kortom: er is nog veel werk aan de winkel voor TestNet!

Boekbespreking "The testing practitioner"

Door Hein Baan

Boek: "The testing practitioner"; Erik van Veenendaal; UTN Publishers; Den Bosch, 2002; ISBN 90-72194-65-9; 436 pagina's

Structuur

Het Engelstalige boek "The testing practitioner" is verschenen naar aanleiding van de ISEB-cursus "Practitioner certificate in software testing". Het bestaat uit 8 delen met enkele bijlagen, uitgebreide literatuurlijst, auteurbeschrijvingen en index.

Het boek volgt de officiële syllabus van ISEB Practitioner, maar pretendeert niet alle details van de cursus te beschrijven. Het boek is geschreven door vele auteurs onder eindredactie van Erik van Veenendaal, die zelf ook enkele gedeelten heeft geschreven. Enkele andere auteurs zijn James Bach, Tom Gilb en Martin Pol.

Inhoud

De delen van het boek zijn: **testprincipes en het testproces:** beschrijft de basis van het testen, het TMAP®-proces en beschikbare teststandaarden; **risicobeheersing:** uitleg over risico-gebaseerd testen, uitleg van een kwaliteitsmodel ISO-9126 en de TPA-methode voor het schatten van de testtijd (Test Point Analysis);

reviews en inspecties:

beschrijving van het reviewen / verschillende soorten van reviews en tips en technieken om reviews / inspecties toe te passen;

testtechnieken:

uitleg over statische test-technieken op softwarecode, testspecificatietechnieken, beschrijvingen van "exploratory testing", "usability testing" en performance testing;

bevindingenbeheer;

uitleg over het incident- of bevindingenbeheer aan de hand van de IEEE-1044 standaard;

TPI:

uitleg van zowel TPI (Test Process Improvement) als TMM (Test Maturity Model);

test tools:

uitleg over de selectie van een test tool en een inleiding in de automatisering van de test uitvoering;

test teams/carrière:

beschrijving over team building en testcarrièrepaden.

Als bijlagen zijn nog opgenomen: een beschrijving van allerlei teststandaarden en hun nut en toepassing, de ISO-9126 kwaliteitsattributen, voorbeelden van review- en inspectieformulieren, een beschrijving van SUMI: een methode om de gebruikerstevredenheid van software te kunnen bepalen en voorbeelden van evaluatie criteria voor test tools.

Indruk

Het boek beschrijft een groot aantal onderwerpen rond testen, kwaliteit en toetsen. Het Engels is over het algemeen vrij goed te volgen en het boek heeft een duidelijke structuur en opbouw. Hoewel het boek is samengesteld uit bijdragen van

vele auteurs lijkt de schrijfstijl en de lay-out behoorlijk gelijk. De bijdragen uit het boek zijn overigens zowel (bewerkte) hoofdstukken uit bestaande boeken als nieuwe(re) stukken. Er wordt, net als bij ISEB Foundation, gerefereerd aan de nodige internationale IEEE- en ISO-standaarden op test- en kwaliteitsgebied.

Het valt op dat de onderwerpen behoorlijk wisselend zijn qua omvang en diepgang; zo is er ruime aandacht voor test-technieken en reviews en wordt voor TPI en test teams / carrière slechts een inleiding gegeven. Er zijn zeer veel literatuurverwijzingen naar artikelen, boeken, standaarden en onderzoeken.

Conclusie

Het boek "The testing practitioner" is een interessant, kwalitatief goed boek waarin vele onderwerpen aan de orde komen op test en kwaliteitsgebied. Het boek lijkt hiermee geschikt als voorbereiding op het ISEB Practitioner examen. Tevens kan het als naslagwerk fungeren om een bepaald onderwerp te bestuderen. Kortom, een nuttig boek met veel informatie op test en kwaliteitsgebied.

TMap® Nieuw.

Door Tim Koomen
Tim.koomen@sogeti.nl

Omdat TMap® de 'de facto' standaard is voor testen in (in ieder geval) Nederland ligt bij Sogeti de zware verantwoordelijkheid om het gedachtengoed steeds weer in lijn te houden met de doorlopende ontwikkelingen binnen de ICT wereld. Naast het 'tailoren' van TMap® voor

de embedded software wereld (het boek Testing Embedded Software is inmiddels tot in China vertaald) richten we ons met name op het aansluiten van TMap® op verschillende ontwikkelmethodieken.

In de loop van dit jaar komt Sogeti met een nieuw boek, met als werktitel TMap®-rood. Het wordt een boek waarvoor de inspiratie ligt in nieuwe onderwerpen in de ICT in de volle breedte. Aan het boek wordt meegewerkt door zowel Sogeti, bedrijven die TMap® gebruiken en collega ICT bedrijven die met TMap® werken.

Een aantal onderwerpen kunnen we hier al kort aankondigen. Meest aan de basis van TMap® rakend is het onderwerp Business Driven Testmanagement. Organisaties sturen de ontwikkeling van nieuwe of gewijzigde ICT-systemen op opbrengst, kosten, doorlooptijd en risico's. In TMap® Nieuw wordt het testmanagement nadrukkelijker door deze begrippen geleid, met instrumenten voor risicoanalyse, teststrategiebepaling en -begroting en in gedetailleerde test managementactiviteiten tijdens de verschillende TMap®-fasen.

Daarnaast is de ervaring die in de afgelopen jaren is opgebouwd in de toepassing van TMap® in verschillende omgevingen en ontwikkelprocessen vastgelegd in een aantal 'TMap® tailored for'-varianten. Concreet gaat het hierbij om o.a. het testen van pakkettoepassingen, datawarehousing en diverse vormen van iteratief en component based ontwikkelen, terwijl daarnaast een 'light'-

variant van TMap® zal worden beschreven.

Vanuit het onderdeel testtechnieken wordt aandacht gegeven aan opzet en organisatie van het ketentesten. Dit met name omdat het integreren van systemen met andere systemen een steeds complexere en ook foutgevoeliger omstandigheid blijkt te zijn. Daarnaast wordt in TMap® rood natuurlijk aandacht gegeven aan het fenomeen Exploratory Testing.

Na de publicatie van TMap® rood (nog steeds een werktitel) gaan we werken aan een brede update van het boek Testen volgens TMap®, het bekende blauwe boek.

Erik's Column

Door Erik van Veenendaal
eve@improveqs.nl

'Good enough' testen nader bekeken

Tijdens de afgelopen EuroSTAR conferentie te Amsterdam heb ik als keynote een presentatie verzorgd met als titel 'Building on succes –

Beyond the obvious'. Tijdens deze presentatie heb ik getracht aan te geven welke basis test practices veelal voldoende zijn om te 'overleven'. Als ik eerlijk ben en naar de praktijk zie ik heel vaak dat gestructureerd testen, bijv. op basis van TMap®, niet of slechts gedeeltelijk wordt toegepast. Veelal is er een nietszeggend testplan, worden geen formele specificatietechnieken gebruikt, is Excel nog het tool voor bevindingenbeheer, worden reviews niet toegepast en zijn de testers niet opgeleid. En dit ruim 10 jaar na publicatie van de bestseller 'Testen volgens TMap®'!! Echter het vreemde is dat er wel overal 'gewoon' systemen worden opgeleverd, weliswaar (iets) te laat, tegen te hoge kosten en vaak niet geheel conform verwachtingen. In eerste instantie is men (lees 'het management') vaak ontevreden met de situatie en "moet het de volgende keer anders". In praktijk blijkt dat het de eerstvolgende keer weer gewoon hetzelfde 'proces' is en dit wordt geaccepteerd door het management. Mijn stelling is dat 'er blijkbaar een set van minimale test practices bestaat, die vaak in de praktijk voldoende blijkt te zijn voor een organisatie'.

Deze stelling en presentatie leverde tijdens EuroSTAR en ook daarna (per e-mail) nogal wat discussie op. Een goede reden derhalve om hieraan ook een TestNet-column te wijden. Blijkbaar vonden sommige testers dat ik nu afvallig was t.o.v. TMap® (niets is minder waar!!). Vanuit de theorie lijkt gestructureerd testen (TMap®, TestFrame) de optimale oplossing, in de praktijk is de goede tester in staat die delen uit een gestructureerde testaanpak te selecteren die

strikt noodzakelijk zijn voor de organisatie, oftewel 'Good enough' testen.

Wat zijn nu (volgens mij) deze basis test practices? (of in ieder geval belangrijke kandidaten)

Prioriteitstelling

Hoe je ook test, of je nu wel of niet een testplan hebt, altijd heb je in testland te maken met beperkte middelen en tijd. Het belangrijkste is dan ook middels een proces van risicoanalyse duidelijke prioriteiten te hebben ten aanzien van de te testen onderdelen. Elke klap moet een daalder (= ongeveer €0,71) waard zijn!

Formele reviews

Reviews worden vaak niet of slecht toegepast in projecten en dan ook nog vaak dogmatisch op bijna alle documenten. Maak keuzes (prioriteiten), en doe een zeer beperkt aantal reviews op die documenten die van wezenlijk belang zijn voor het succes van het project, bijv. de requirements. Zorg wel dat dit relatief beperkt aantal reviews dan ook echt goede en serieuze reviews zijn.

Module testen

Heel veel fouten kunnen al gevonden worden op module niveau, ontwikkelaars hebben ook heel veel kennis van het systeem. Op systeemniveau nog testen op grenswaarden en syntax is eigenlijk te gek voor woorden. Zorg er voor dat er een module testproces wordt gedefinieerd en geïmplementeerd, bij voorkeur ondersteund door coverage tools. Vaak is dit een vele malen efficiëntere en effectiever oplossing dan een groot testteam op het einde van het traject.

Informele technieken

Soms zijn formele technieken zoals beslissingstabellen echt noodzakelijk als gevolg van de complexiteit of het bedrijfsrisico. Heel vaak voldoen gestructureerde, maar ietwat minder formele technieken (zeker bij een testteam met voldoende domeinkennis). Men kan hierbij denken aan test use cases, natuurlijk exploratory testen, maar ook aan equivalentieklassen. Deze laatste kan vaak informeel snel en goed worden toegepast c.q. ingezet.

Goede testers

Misschien wel de belangrijkste basis test practice, zijn de mensen die het doen. Deze column gaat over 'level 1' organisaties (en dat is nog steeds de ruime meerderheid) en dus over de heroes die daar nodig zijn. Zorg voor een goed testteam, investeer in de kennis en kunde van de testers. Denk hierbij aan testkennis, materiekkennis, en IT-kennis, maar vergeet ook de zogenaamde 'soft skills' niet.

Succes met 'Good enough' testen!!

Voor vragen of een reactie kunt u mailen met Erik van Veenendaal (eye@improveqs.nl)

ps. indien u de volledige EuroSTAR presentatie wenst te ontvangen kunt u deze per e-mail aanvragen.

Testcertificering

Door Milo van der Kruis

Tijdens de redactievergadering voor deze nieuwsbrief is het onderwerp testcertificering naar voren gekomen. De centrale vraag die naar boven kwam was: "Wat is de waarde van testcertificatie en hoe

belangrijk is dat voor uw organisatie?" Met deze vraag zijn wij naar verschillende bedrijven toe gestapt en we mogen wel constateren dat de response hierop overweldigend is. Zowel TMap[®] - als ISEB-certificering komt aan bod.

ISTQB Testcertificatie: de stand van zaken

Door Erik van Veenendaal
Voorzitter – DSTQB

Zoals wellicht bij een aantal van jullie bekend, zijn er internationaal een ontwikkelingen op het gebied van testcertificatie. Ook zijn er onduidelijkheden en worden soms onjuistheden naar 'de markt' gecommuniceerd. Een goede reden voor een korte zakelijke uiteenzetting van de huidige stand van zaken ten aanzien van testcertificatie.

Sinds oktober 1998 bestaat het alom bekende ISEB- (Information Systems Examination Board) testcertificatieprogramma. Dit uitermate succesvolle programma, inmiddels zijn er meer dan 15.000 testers wereldwijd gecertificeerd waaronder een kleine duizend Nederlanders, vindt zijn oorsprong in Engeland bij de British Computer Society. De ISEB-testcertificatie is wereldwijd veruit het meest gerespecteerd en is methoden- en leveranciersafhankelijk. Kortom een uitermate goede basis voor testcarrière paden en ontwikkelingen. In navolging van ISEB is internationaal een tweetal alternatieven ontstaan: in Duitsland het Arbeitskreis Software -Qualität Franken ASQF-certificaat en in de VS het CST (Certified Software

Tester).

Om er voor te zorgen dat we (internationaal) dezelfde (test)taal 'blijven' spreken en derhalve de verschillende certificatie-trajecten te harmoniseren is in November 2002 de International Software Testing Qualification Board (ISTQB) opgericht. (Overigens zijn de verschillen tussen de verschillende certificatieprogramma's inhoudelijk beperkt, maar meer 'politiek' van aard.) Met name ASQF en ISEB hebben hun volledige medewerking toegezegd bij de totstandkoming van één wereldwijd testcertificatie programma. Onder auspiciën van de ISTQB is er ook een Dutch-STQB opgericht die zich richt op het vertegenwoordigen van zowel Nederland als België binnen ISTQB. Momenteel bestaat de DSTQB uit de volgende leden:

- ? Erik van Veenendaal (voorzitter, Improve Quality Services);
- ? Ruud Teunissen (vice-voorzitter, Gitek);
- ? Erwin Engelsma (Philips Medical Systems);
- ? Han Toan Lim (ING Nederland);
- ? Mathieu Panders (Quality House);
- ? Meile Posthuma (ING Nederland);
- ? Marjolein Steyerberg (Polteq).

De eerste activiteiten van de ISTQB zijn er op gericht internationale syllabi te ontwikkelen voor zowel het Foundation als Practitioner niveau. Hiertoe is een werkgroep opgericht door de ISTQB en onder andere vanuit Nederland / België worden alle

opgeleverde producten in detail gereviewed en van commentaar voorzien. Momenteel zijn er derhalve nog *geen* ISTQB-syllabi en uiteraard derhalve nog *geen* ISTQB-examens mogelijk, naar verwachting zal dit pas voorhanden zijn eind 2004 c.q. begin 2005. Overigens zal in April 2004 ook een gecombineerde ISTQB- / ISEB-werkgroep starten om het derde certificatie niveau, het zogenaamde Expert level te ontwikkelen.

Als DSTQB hebben wij naast een relatie met de ISTQB, uiteraard ook een relatie met ISEB. In dit kader is al een aantal resultaten geboekt. Zo is er een Nederlandse vertaling van de BS7925-1 testterminologie standaard, kan men intussen op Foundation niveau examen doen in het Nederlands en staan de TMap® en TestFrame boeken op de officiële internationale literatuurlijst. In Nederland/België zijn de volgende organisaties geaccrediteerd tot het verzorgen van ISEB testcertificatie trainingen: Foundation niveau:

- ? Improve Quality Services;
- ? Polteq;
- ? PS-Testware;
- ? QualityHouse.

Practitioner niveau:

- ? Improve Quality Services;
- ? Polteq.

Wat zijn de concrete gevolgen van deze ISTQB-ontwikkelingen? Eigenlijk zullen de gevolgen voor de meeste testers relatief beperkt zijn. Zodra de nieuwe ISTQB-syllabi goedgekeurd zijn en onder andere door ISEB zijn geaccepteerd, zullen de aanbieders van trainingen hun

materiaal moeten aanpassen en opnieuw moeten laten accrediten. De ASQF- / ISEB- / CST- /etc. Foundation trainingen/examens zijn vanaf dat moment wereldwijd geharmoniseerd. (Gezien het feit dat de ISEB syllabi belangrijke input documenten vormen bij de totstandkoming van de ISTQB syllabi zal dit inhoudelijk een niet al te drastische actie zijn.) Daarna zullen de ISEB trainingen en certificaten het label 'ISTQB approved' krijgen en derhalve een nog bredere erkenning hebben. Voor Nederland/België is en blijft ISEB certificering dus het belangrijkste internationale testcertificaat en wordt de waarde alleen nog maar groter.

Natuurlijk kan het zijn dat na het lezen van deze bijdrage (met al zijn afkortingen, excuses hiervoor) nog vragen zijn. Vragen kunnen worden gemaild aan de auteur van dit stuk (eve@improveqs.nl). Daarnaast zullen wij als DSTQB op 24 mei, zie evenementenagenda, een open vergadering beleggen om met belangstellenden van gedachten te wisselen. Op de agenda zullen onder andere staan de strategie, toelichting stand van zaken, werkgroepen, en bestuursverkiezing. (u kunt zich voor deze vergadering reeds aanmelden.) Meer over de vergadering van 24 mei, gedetailleerde aankondiging e.d., in de eerstvolgende TestNet Nieuws.

Sogeti en TMap® certificering.

Door Hans Groothengel
Hans.groothengel@sogeti.nl
 manager business development

Als één van de weinige partijen in de markt heeft Sogeti gekozen voor een bedrijfsstructuur op basis van specialisatie. Niet voor niets hanteren wij de kreet 'vakmanschap in ICT'; van medewerkers wordt verwacht dat zij zich blijven(d) ontwikkelen op hun vakgebied. De divisie Software Control heeft op dit moment zo'n 350 professionals in dienst die specialist zijn op het gebied van Testen en Quality Assurance. Als 'founding organisation' van TMap® hebben we natuurlijk een naam hoog te houden op het gebied van testen. Dat is mede reden voor het hoge niveau van onze opleidingen, zoals we die hebben ontwikkeld op het gebied van testmanagement, strategiebeplanning en de diverse testspecificatietechnieken. Hoog niveau opleidingen met wel degelijk een toetsing, maar niet door een externe entiteit.

Die vraag was er ook niet, totdat zich in de afgelopen jaren een tweetal ontwikkelingen voltrok die de vraag om een kwaliteitswaarborg voor professionele testers deed ontstaan. In de schaarste, zoals die rond de millenniumovergang ontstond is de kwaliteit (naar de hele markt kijkend) wel eens beneden de maat geweest. Vaak was een projectleider al lang blij dat hij / zij tenminste een aantal mensen binnen het project kon halen die enige TMap®-ervaring hadden, maar

om bewijs vragen was niet opportuun. Kwestie van gewoon proberen dus. In die periode is de eigenlijke vraag naar certificering ontstaan. In de daaropvolgende periode van (intredende) recessie is de vraag naar certificering versterkt, doordat hierdoor een objectieve mogelijkheid ontstaat om te kunnen kiezen uit het inmiddels ruime aanbod van al dan niet gekwalificeerde testers. Op zich een voor ons heel begrijpelijke vraag, maar welk certificaat geeft dan die waarborg?

Als eerste certificering-mogelijkheid is ISEB naar voren gekomen. Een aantal Sogeti-medewerkers heeft aan opleiding en examens tot ISEB deelgenomen. Op zich werd daar (natuurlijk) goed op gescoord, maar bij de vraag wat je er in de dagelijkse TMap[®]-praktijk nou mee kunt, bleef het angstwekkend stil. Voor alle duidelijkheid, ik wil géén afbreuk doen aan het aan de ISEB-certificering ten grondslag liggende gedachtengoed, maar als je TMap[®] in het dagelijks werk als standaard gebruikt, dan voegt het weinig toe om achtereenvolgens het TMap[®]-begrippenkader af te leren, je dat van ISEB eigen te maken, examens af te leggen, om vervolgens in een TMap[®]-praktijk verder te gaan. En die afweging speelt natuurlijk niet alleen bij Sogeti zelf, maar vooral ook bij onze klanten en andere gebruikers van TMap[®].

Dat was dan ook de reden om te onderzoeken of het mogelijk is te komen tot een TMap[®]-certificaat. Met een aantal klanten is gesproken over de vraag of TMap[®]-certificering

tegenwoordig zou komen aan de vraag naar waarborgen rond de kwaliteit van testprofessionals. Dat bleek zo te zijn, niet alleen bij de inzet van externe medewerkers, maar ook voor de eigen professionele testers. Wel werd veel nadruk gelegd op het feit dat een echt objectieve toetsing zou moeten plaatsvinden. Om dat laatste te kunnen realiseren is contact gezocht met het gerenommeerde exameninstituut EXIN, oorspronkelijk opgericht om onafhankelijk van opleidingsinstituten AMBI-examens af te kunnen nemen, maar inmiddels met een veel bredere oriëntatie op ICT-competenties. Ook bij het EXIN bleek certificering op het gebied van testen al onder de aandacht te zijn, waardoor we al snel tot samenwerking konden komen. EXIN stelde onder andere als eis dat ook andere opleiders dan Sogeti zelf voor dit certificaat moeten kunnen opleiden. Gezien de 'public domain' benadering die Sogeti al jaren hanteert rond TMap[®] was dat geen enkel probleem. Vanuit EXIN is vervolgens een course outline opgesteld. Inmiddels hebben een aantal partijen, waaronder Sogeti zelf, opleidingen opgezet die voorbereiden op het examen TMap[®] Professional Advanced, gericht op testers die een aantal jaren ervaring hebben opgedaan. Die examens zijn in de 2^e helft van 2003 opgenomen in het aanbod van het EXIN en in het laatste kwartaal van 2003 hebben de eerste examens al plaatsgevonden. Daaraan hebben veertig kandidaten deelgenomen, waarvan ruim de helft medewerkers van Sogeti. Het bleek bepaald geen 'eitje',

ook een paar Sogeti-professionals, die in de praktijk al jaren met TMap[®] werken, zijn gestraald. Er bleek wel een correlatie te bestaan tussen de deelname aan de voorbereidende opleiding en de behaalde resultaten, dus die is voor onze medewerkers voortaan verplicht, met het oog op de examenkosten.

De vaak gestelde vraag rond TMap[®]-kennis en -ervaring kan op dit moment dus worden hardgemaakt met het TMap[®] Professional Advanced certificaat, en daar beginnen klanten inmiddels langzaam aan te wennen. De vraag om het certificaat is nog geen standaardvraag, maar dat gaat veranderen. Het feit dat EXIN en Sogeti hier serieus werk van maken is wel een duidelijk signaal naar de markt. Ze zien dat we ons werk serieus en professioneel aanpakken. In de komende periode gaan veel testprofessionals van Sogeti op voor dit examen, naast medewerkers van veel klanten en andere bedrijven. Momenteel wordt met het EXIN nagedacht over uitbreiding van certificering naar andere niveaus.

Cap Gemini Ernst & Young kiest voor ISEB

Door
Maurice Siteur tel: 06 113 27 654 en
Michiel Vroon tel: 06 150 30 531

De markt vraagt om testprofessionals met aantoonbare ervaring en certificering hoort daarbij. Zo kan certificering dienen als een zichtbaar bewijs voor een bepaald kennis- en ervaringsniveau. Ook laat het zien dat iemand kiest voor een

bepaalde carrière. CGE&Y heeft als internationaal opererende organisatie gekozen voor de testcertificering volgens ISEB. Dit omdat de eisen gesteld vanuit het ISEB Foundation examens goed aansluiten bij de verschillende regionaal gebruikte methoden en opgedane ervaringen. Daarnaast speelden ook het internationale karakter van deze certificering in combinatie met de open examens mee in de beslissing om te kiezen voor ISEB.

In groepen van 20 worden de professionals klaargestoomd voor het ISEB Foundation examens. Van de eerste groepen heeft iedereen dit examen gehaald met een gemiddelde score van 80%. Door de mogelijkheid open examens te doen via Prometric kan op elk gewenst moment en op veel plaatsen in Nederland, maar ook in andere landen van Europa, examens gedaan worden. Daarom gaan we ook in Noorwegen op deze manier de testprofessionals certificeren volgens ISEB Foundation. In Engeland zijn alle testprofessionals al gecertificeerd. In het najaar starten we met ISEB Practitioner want een volgende stap binnen CGE&Y is nu dat deze geëist wordt van de ervaren testers & testmanagers. Dit examen is een stuk pittiger en de vorm waarin we dat gaan doen wordt binnenkort bepaald.

Het spreken van één taal binnen een internationaal opererende organisatie heeft zijn voordelen. Door ISEB certificering zorgen we hiervoor.

Werving & selectie

Pieter Wieringa
Coördinator Testing CJIB

Binnen het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) heeft onlangs een wervingstraject gelopen voor een ervaren testanalist. Uit de ongeveer zestig brieven is een selectie gemaakt op basis van harde eisen (HBO, minimaal 3 jaar testervaring), maar is ook geprobeerd te kijken naar wat voor soort **mens** zich in de brief presenteert. Vervolgens zijn er maar liefst 12 gesprekken geweest met kandidaten. Deze gesprekken werden gevoerd door een multidisciplinaire benoemingsadviescommissie (BAC), bestaande uit de P&O-adviseur, een testanalist, een testleider en de coördinator van de afdeling Testing. In de gesprekken is vooral gefocust op de **mens** aan de andere kant van de tafel en is er doorgevraagd op zijn of haar werkwijze, c.q. aanpak wanneer er b.v. dingen tegen zitten. De waarnemingen van de BAC zijn getoetst door het afnemen van een test die alle kandidaten moesten ondergaan. In die toets, ontwikkeld door LogicaCMG, moest de kandidaat, op basis van documentatie en een interview, testcondities opstellen voor een simpele applicatie. Daarbij telde niet alleen het resultaat (veel testcondities zegt niet zoveel, de tijd was beperkt, in totaal 45 minuten), maar ook de aanpak en vooral de vragen die de persoon stelde in het interview. Vaak zie je dat documentatie ten behoeve van een testtraject niet op orde is; je zult dan andere wegen moeten bewandelen om toch aan de juiste informatie te kunnen komen.

Als je dit verhaal zo leest, dan kom je vier belangrijke aandachtgebieden tegen: in de brievenselectie spelen opleiding en ervaring een voorname rol en in de gesprekken / test zijn vooral soft skills en motivatie interessant. Certificering is bij ons niet van belang geweest, dus het is geen *conditio sine qua non*. Het helpt echter wel!

Certificering van testers, een hype of een must

Door Wilcor Toele
Competence manager
Testmanagement & Consultancy
LogicaCMG

De afgelopen jaren zie je gelukkig steeds meer dat niet alleen de test consultants maar gelukkig ook de meeste klanten inzien dat testen een serieus vak is en geen taak is die door iedereen uitgevoerd kan worden. Testen vraagt om professionals die serieus met hun vakgebied bezig zijn en daar ook willen investeren op het gebied van opleidingen.

Naast de kennis van de testmethodieken TestFrame en TMap[®] zie je steeds meer dat de klant juist vraagt om testers die beschikken over de basiskennis van de verschillende testsoorten en testtechnieken en ervaring hebben in projectmatig werken. Sinds een aantal jaren bestaat er voor de testers een certificeringstraject welke door de International Standard Examination Board (ISEB) is opgesteld. Men heeft daar, tot op heden, 2 niveau's in aangebracht.

De ISEB Foundation training en de ISEB Practitioner training.

De Foundation training is gebaseerd op de basiskennis die een tester nodig heeft in de praktijk en de Practitioner training gaat op sommige aspecten dieper op de materie in.

Daarom zie je in steeds meer advertenties in vakbladen en aanvragen van test consultants bij opdrachten bij klanten dat een testconsultant ISEB-gecertificeerd moet zijn. Een reden waarom men dit vraagt is het simpele feit dat men verzekerd is van de kwaliteit van het opgeleverde werk. Tevens is een reden, dat men testers heeft, die hun vak verstaan en niet het testen door de programmeurs laten uitvoeren.

Daarnaast is het belangrijk dat een iedere testconsultant dezelfde basisbegrippen en standaarden kan toepassen. Er is al genoeg spraakverwarring in het testdomein.

Een andere ontwikkeling in het testland is dat het begeleiden van testprojecten ook steeds meer gezien wordt als een vak apart. Gelukkig worden voor deze projecten steeds meer een ervaren testmanager dan een projectleider ingehuurd die testprojecten kan leiden. Wij testers zijn van mening dat het leiden van testprojecten nu eenmaal specifieke vaardigheden en kennis met zich meebrengt om het project tot een goed einde te brengen.

Certificering is geen doel op zichzelf. Het heeft een hogere kwaliteit tot gevolg, met een daadwerkelijk toegevoegde waarde voor onze klanten. LogicaCMG levert gecertificeerde testdiensten van een gegarandeerd niveau met een gegarandeerde kwaliteit. Hierdoor wordt de door LogicaCMG gewenste

kwaliteit formeel zichtbaar.

Op dit moment is LogicaCMG bezig om een certificeringstraject voor testmanagers in te richten.

Conclusie:

Ik kan niet anders concluderen dat het certificeren van testers geen hype is maar een absolute must. Niet alleen om de klant te voorzien van hoogwaardige gekwalificeerde consultants maar juist om het testen nog een extra impuls te geven naar de vakvolwassenheid waar wij testers al jaren naar streven.

Testcertificering binnen Atos Origin

Door Dianne Smeets
dianne.smeets@atosorigin.com

In ons landelijke overleg tussen de managers van de diverse testgroepen in het land spreken we geregeld over de wenselijkheid om onze testprofessionals al dan niet te certificeren.

Wij hebben ervoor gekozen op dit moment nog geen grootscheepse certificeringstrategie in te gaan voor al onze testprofessionals.

ISEB Foundation is meer een examen van weetjes, en voegt voor onze mensen, die allemaal jarenlange ervaring hebben, aan kennis weinig tot niets toe. Een volledig ISEB Practitioner traject is zwaar en kan zeker nuttig zijn, maar is niet voor iedereen nodig.

Daarom kiezen wij voor gerichte ISEB certificering op beperkte schaal.

Daarvoor hebben we een gedegen onderbouwing. Bij Atos Origin zijn we gewend

allereerst goed te luisteren naar de wensen van de klant. Op dit moment merken wij nog maar zeer beperkte vraag naar certificering van testprofessionals.

Opdrachtgevers kijken naar ervaring en specifieke kennis, niet naar het stempeltje 'ISEB-Foundation gecertificeerd'. Dat pleit dus niet zonder meer voor grootscheepse certificering. Daarnaast zijn we nogal pragmatisch van aard. Er zijn zoveel dingen gaande in ons vakgebied die we willen onderzoeken of ontwikkelen, dat we er niet van houden dingen onnodig te doen, of alleen maar 'om het papiertje'.

Al onze testprofessionals hebben gedegen opleidingen en meerdere jaren ervaring met testen. Voor uitbreiding van hun testkennis is ISEB Foundation overbodig. Het zou dan inderdaad alleen maar gaan om het papiertje. Zolang de markt er niet echt om vraagt, steken we onze energie liever in andere dingen.

Al onze testprofessionals hebben bewust gekozen voor een testcarrière. Ze hebben geen certificering nodig om dat te laten zien. Het blijkt uit hun jarenlange ervaring en het spreekt uit hun brede kennis en hun gedrevenheid voor het testvak.

Binnen Atos Origin hebben we de Atos Origin Testvisie. We hebben beschreven hoe wij binnen Atos Origin testen en we hebben onze eigen werkwijze ontwikkeld, aansluitend op TMap, met templates en voorbeelddocumenten. We kunnen daarmee richting de opdrachtgever een uniforme werkwijze garanderen. Tenminste, als de opdrachtgever dat niet allang

zelf voor elkaar heeft, want dan passen we ons net zo gemakkelijk aan. Alweer een argument minder voor certificering.

Waarom zijn we dan toch begonnen met beperkte ISEB-certificering? Omdat er bij enkele opdrachtgevers wel om gevraagd wordt. Verder geven we medewerkers de kans om zich te certificeren voor ISEB Foundation als zij dat zelf graag willen. Wij willen daar echter op dit moment nog geen verplichting aan hangen. Misschien ook omdat we binnen Atos Origin altijd al een beetje wars zijn van nutteloos strakke regeltjes?

Kan dat veranderen? Jazeker. Zodra er veel vraag komt vanuit onze opdrachtgevers zullen wij al onze testprofessionals vragen zich te certificeren. Maar dan zal ook iedereen het nut ervan inzien, wat zich -is onze ervaring bij andere certificeringstrajecten (b.v. Prince 2) - dan ook steevast vertaald in een vrijwel 100% score bij het examen. Maar tot die tijd geloven we meer in organische groei.

Eindelijk gecertificeerd?

Door Bouke de Rhoter

De sector IT-Services van RVS-verzekeringen timmert al enige jaren aan de weg om het vakgebied testen een professioneel onderdeel te laten zijn van de totale IT-keten. Veel is geïnvesteerd in het verder uitbouwen van de samenwerking tussen testers, ontwikkelaars en functioneel beheerders. Aandacht voor het belang van testen was er altijd al maar veelal versnipperd door

het ontbreken van centrale principes en richtlijnen. Theoretische kennis werd veelal opgebouwd door het volgen van AMBI-modules. Een echte opleiding voor het vakgebied testen bestond eenvoudig niet. Men leerde in de praktijk van collega's of ontwikkelde eigen procedures. Soms met, maar vaak zonder structuur. Overdraagbaarheid van testware stond niet hoog op de agenda. Workshops met de focus op standaards volgens TMap® hebben nadien veel verbetering gebracht. Het was daarbij best lastig om oude vertrouwde spelregels af te leren en nieuwe standaard richtlijnen te omarmen.

De vele workshops en trainingen hadden, behoudens de kennisopbouw, tot voor kort echter één ding gemeen. Het leverde een getuigschrift en/of certificaat op of soms alleen maar de waardering van het management.

ISEB heeft daar verandering in gebracht. Het instituut biedt de mogelijkheid om officieel erkende certificaten te behalen. RVS hoefde dan ook niet lang na te denken en heeft ISEB direct op de opleidingskalender geplaatst. Inmiddels zijn alle testers in het bezit van een ISEB Foundation certificaat. Een aantal medewerkers heeft de volgende stap ook al gezet en is in het bezit van het fel begeerde Practitioner certificaat.

De ISEB-principes dragen bij aan uniforme kwaliteit. Dit zal zeker worden vertaald bij het hanteren van instroomeisen voor nieuwe medewerkers

zowel in- als extern maar ook voor een doorgroei in de functie. Eindelijk is er een officiële erkenning voor een zo belangrijk vakgebied. Het geeft testers een trots gevoel dat ze nu gecertificeerd door het leven kunnen gaan.

Ervaringen TMap® Advanced examen

(Redactie) Onderstaande stukjes zijn geschreven door 3 medewerkers van Improve Quality Services en geven hun ervaringen weer van het TMap® Advanced examen.

Door Vivian van Ganswinkel

In het kader van de TMap®-certificering heb ik onlangs het TMap® Professional Advanced examen gedaan. Het behalen van een TMap® Professional Advanced certificaat is volgens mij een bewijs dat je een algemene kennis van gestructureerd testen en test technieken bezit die je in de praktijk goed kunt gebruiken bij het voorbereiden, specificeren en uitvoeren van testwerkzaamheden. Voordat ik dit examen deed had ik twee jaar eerder de TMap®-cursus gevolgd. Voor mij bestond de voorbereiding op het examen dan ook uit zelfstudie, waarbij ik vooral enkele oefenexamens gemaakt heb om te wennen aan het type vragen dat gesteld kan worden. Achteraf vind ik inderdaad, dat een ervaren tester die gewend is met TMap® te werken, zich met zelfstudie prima kan voorbereiden op het examen. Een minder ervaren tester, of een tester die niet gewend is met de TMap®-standaard te werken, doet er verstandig aan

om een TMap[®]-cursus te volgen als voorbereiding op het examen.

Omdat in praktijk het TMap[®]-boek vooral gebruikt wordt als naslagwerk, vind ik het belangrijkste doel van de TMap[®] Professional Advanced certificaat het kunnen aantonen van algemene kennis over TMap[®] en kunnen toepassen van het TMap[®]-model. Hierover worden op het examen echter weinig vragen gesteld, maar wel over de theoretische details uit het TMap[®]-boek.

Door Rogier Ammerlaan

Het TMap[®] Advanced professional is een goede manier om eens kritisch naar TMap[®] te kijken. Ikzelf ben alreeds een aantal jaren werkzaam in het testvak en gebruik TMap[®] zodoende dus ook in de praktijk. Door het behalen van het TMap[®] Advance professional certificaat wordt voor jezelf duidelijk welke onderdelen van TMap[®] je het meest toepast in de praktijk en welke je het minst gebruikt. Dit omdat het examen een soort onderverdeling heeft naar de fasering van TMap[®]. Ik heb de voorbereiding geheel in zelfstudie uitgevoerd, door het TMap[®]-boek uitgebreid te bestuderen. Doordat je vragen kan verwachten over alle onderdelen die in het boek beschreven staan is het belangrijk dat je goed leest en van alle onderdelen genoeg afweet. Door dit bestuderen kom vindt je steeds weer nieuwe dingen in TMap[®] die je niet alleen tijdens het examen, maar ook in de praktijk kunnen helpen. Mijn conclusie, het examen is een goede opfrisser van de TMap[®]-kennis.

Door Mark van der Zwan

"Zo, het was wel handig geweest als ik wat meer testervaring had gehad". Dat hoorde ik van een andere kandidaat nadat de deur van de examenruimte achter me dichtviel. Een kleine discussie ontstond want die praktische ervaring met het schrijven en uitvoeren van testcases ontbrak mij volledig en de computer had me zojuist getoond dat ik geslaagd was. Zonder hands-on testervaring een examen halen getiteld: TMap[®] Professional Advanced. En ja, misschien was de ervaring handig geweest en had ik mijn hakken net iets verder over de sloot kunnen zetten. Het gebruik van de titel laat ik achterwege totdat ik de praktische ervaring bezit die een Advanced Professional in mijn ogen dient te hebben. Door het examen weet ik inmiddels dat de (theoretische) basis voldoende aanwezig is en daarmee durf ik de testpraktijk met een gerust hart binnen te stappen.

Werkgroepen en thema-avonden

Door Bob van de Burgt

Tot nu toen zijn de werkgroepen en de thema-avonden twee losstaande vormen van informatie-uitwisseling tussen de leden van TestNet geweest. Dit jaar wil ik graag iets nieuws proberen: werkgroepen die toewerken naar een thema-avond. De werkgroep kan dan een onderwerp voorbereiden in 2 tot 3 sessies. Op de thema-avond zal de werkgroep een korte presentatie verzorgen en een aantal stellingen inbrengen voor een discussie met de aanwezigen. Hiervan wordt een

verslag gemaakt voor de TNN. Hierdoor zijn de werkgroepen zeker van een publiek voor het werk dat zij hebben verricht en krijgen de thema-avonden een meer interactief karakter.

Voorbeelden van onderwerpen voor de werkgroepen / thema-avonden kunnen zijn:

- ? Testmanagement & Prince2;
- ? DSDM & Testen;
- ? Testorganisatie;
- ? Basel2 & Testen.

Wil je meedoen met een van deze werkgroepen of heb je een idee voor een andere werkgroep? Stuur dan een e-mail naar mib@testnet.org

Werkgroep Testrendement

Door Bob van de Burgt

In november 2001 is werkgroep Testrendement opgericht. Deze werkgroep heeft geprobeerd een concreet antwoord te vinden op de vraag wat de kosten en de baten van het testen zijn. Na een 5-tal bijeenkomsten is de werkgroep gekomen tot twee basismodellen voor testrendement wat in september 2003 uiteindelijk heeft geresulteerd in een white paper over dit onderwerp. Een mooi resultaat! Hierin staat een model beschreven waarmee de kosten en baten van een testproject in kaart kunnen worden gebracht.

De werkgroep Testrendement is benieuwd naar de mening van de andere leden van TestNet over het onderwerp en de white paper in het bijzonder. Je kunt de white paper downloaden op de testnet site onder het tabblad werkgroepen. Je opmerkingen zijn van harte welkom. Deze kan je sturen naar het volgende e-mail adres: testrendement@testnet.org

Thema-avond – “Requirements en testen” 16 / 12 / 03

Door Hein Baan

Inleiding

Het thema van deze TestNet thema avond was "From requirements to test". De avond zou moeten ingaan op interessante vragen als "hoe krijg je goede requirements", "hoe krijg je alle requirements getest" en "de management view op requirements en testen". De opkomst was met zo'n 30 deelnemers vrij redelijk te noemen.

Presentatie "From requirements to test"

De presentatie werd gegeven door Dirk Meyerhoff van SQS Group. Dit is een internationale leverancier van tools en oplossingen op testgebied.

De presentatie was opgedeeld in 2 delen: het 1^e deel was meer een algemene introductie in testen en requirements. Het 2^e deel ging specifiek in op de genoemde management view.

In deel 1 werd benadrukt dat testen zo vroeg mogelijk dient te beginnen. Volgens onderzoek van SQS Group wordt een groot aantal fouten reeds gevonden tijdens het opstellen van test cases. Verder werd gesteld dat, zonder methode of specifieke aanpak, iedereen verschillende hoeveelheden testcases kan opstellen en dat het aantal te testen mogelijkheden fors kan groeien. Tot zover natuurlijk geen verassingen.

SQS Group vertelde een aanpak te hebben om dit soort problemen aan te pakken. Vervolgens werd een tool gepresenteerd voor het

gestructureerd opstellen van test cases. Deze tool is bedoeld voor het functioneel testen en werkt met databegrippen (in feite gewoon de inputvelden van de applicatie): voor elk databegrip (bv. soort klant, leeftijd, inkomen e.d.) wordt met equivalentieklassen de verschillende waarden vastgelegd (bv. "particulier - bedrijf" bij soort klant of "<1000 - =1000" bij inkomen). In een testcase vul je dan verschillende waarden in voor die databegrippen. Het geheel leek sterk op de dataflow test techniek. Handig zijn de mogelijkheden voor het vastleggen van afhankelijkheden en condities tussen de begrippen. Overigens kan je met deze tool uitsluitend de logische testgevallen vastleggen (geen fysieke). Wat betreft het maken van test cases, werd nog gesteld dat het opstellen van test cases eigenlijk een vorm van reviews is.

In deel 2 werd ingezoomd op de management view van testen. In feite was dit een productpresentatie van een door SQS Group ontwikkelde tool. Deze tool is bedoeld voor (project) managers en geeft op hoog niveau door middel van vele grafieken overzicht in de status van zaken als: bevindingen, risico's, tijdsbesteding e.d. Technisch werkt de tool met een browser als client en verschillende "connectors" die data halen uit vele bronnen: bevindingenregistratie tools, project planningen, databases en Office-programma's. Voor testers en test engineers is een dergelijke tool niet echt van belang.

Hierna volgde nog een korte discussie.

Conclusie

Wat een veelbelovende avond leek te worden op basis van het onderwerp en de vragen, bleek uiteindelijk niet echt als zodanig uitgewerkt. Het was te merken dat een tool leverancier een presentatie gaf, waardoor het geheel meer leek op een productpresentatie van de leverancier. Hoewel een onderhoudende avond, zijn de verwachtingen voor deze thema avond niet geheel uitgekomen.

Thema-avond “De eerste stap in het testproces” 26 / 02 / 04

Door Han Toan Lim

Op 26 februari heeft Frank van Elsdingen een thema-avond in een nieuwe vorm gepresenteerd. Het uitgangspunt waren de best practices van de aanwezigen en niet de testmethodieken. Om de sfeer te zetten schetste Frank een case, waarbij een testcoördinator een test moest uitvoeren voor een pakket uitgaande van veel en incomplete informatie. Om zijn gedachten in kaart te brengen had hij een mind map op het bord geschetst. Hierbij kwamen de volgende hoofdtakken uit: capaciteit, acceptatiecriteria, functionaliteit, functionele specificaties, testfasering, dekking van de testen, testspecificaties en projectmatig.

De aanwezigen werden in een viertal groepen gesplitst, die elk een paar takken gingen bespreken en vooral ervaringen uitwisselden: De functionele specificaties kunnen worden scherp gesteld door een referentiekader vanuit de gebruikers vast te stellen.

Hierbij kan er gedacht worden aan fysieke testgevallen, die uit een interview komen.

Een manier om goed te communiceren is door het doel vast te stellen. Veel gebruikers zijn geneigd in oplossingen te denken, zodat het doel uit het oog wordt verloren.

Een leuke tip bij testen was: haal belangrijke fouten eruit en niet veel fouten.

De ideale opdrachtgever voor de tester is de eindgebruiker.

Op deze manier kan de tester een onafhankelijke rol spelen, waarbij hij wijst op risico's en gerealiseerde functionaliteit voor de gebruikers.

Als een leverancier gaten heeft in zijn testaanpak, dan is het zaak om deze bij hem aan te kaarten en hem de nodige testen te laten uitvoeren.

Een aanpak om testen af te stemmen is om eerst een master test plan (met teststrategie) af te stemmen en vervolgens hierop een testbegroting te maken.

Bij acceptatiecriteria blijkt, dat er vooral naar de markt wordt gekeken. Een product moet volgens fixed prize of op een fixed date opleveren. De leverancier zal een aantal hertesten als voltooiingscriterium hanteren. Een gebruiker zal eerder kijken naar de bruikbaarheid van het opgeleverde systeem als voltooiingscriterium.

Bruikbaarheid van het systeem kan worden achterhaald door aan de hand van kwaliteitsattributen een risicoanalyses uit te voeren.

Bij testomgevingen is het zaak om deze in kaart te krijgen en vervolgens lijnen te trekken om de scope van het testproject te bepalen. Zaken als time slots (perioden, waarin getest kan worden op de testomgeving) en rechten van gebruikers van de testomgeving kunnen leiden tot een ordelijk testverloop.

Bij het testen is het verstandig om een zogenaamde master set te gebruiken om een geschikte uitgangssituatie te creëren.

Hierbij moeten de metagegevens mee worden genomen.

Na afloop hadden de aanwezigen een nuttige avond achter de rug. De nieuwe opzet leverde veel interactie op tussen de deelnemers. De evenementencommissie is nog op zoek naar nieuwe onderwerpen voor een volgende thema-avond.

Seminar TMap® Test Topics 03 / 02 / 04

Op 3 februari werd door Sogeti een TMap® Test topics bijeenkomst gehouden.

Dit zijn bijeenkomsten waarin (potentiële) klanten van Sogeti worden bijgepraat over actuele onderwerpen op testgebied. In het programma kwamen een drietal onderwerpen aan bod:

- ? “Business Driven Testmanagement”
- ? “Exploratory Testing”
- ? “Test Process Improvement”

Business Driven Testmanagement

Deze door Rob Baarda gehouden presentatie ging voornamelijk over het bepalen van de teststrategie op basis van de onderscheiden product risico's. Dit onderwerp is misschien wel actueel maar echt nieuwe zaken heb ik in deze presentatie niet gehoord. In de presentatie werd duidelijk de relatie gelegd tussen risicotaxatie, strategiebepaling, planning en de begroting van

testen. “Gewoon” risk based testing dus.

Tijdens de presentatie werd gebruik gemaakt van een tool (in Excel) waarbij in stappen via risicotaxatie en het bepalen strategie een begroting werd berekend op basis van kengetallen. Het mooie van dit tool is dat de wijzingen in de strategie gelijk werden door gerekend in de begroting. Je kan bij wijzingen in de strategie heel snel de impact op de begroting zichtbaar maken aan de opdrachtgever. Dat lijkt me persoonlijk een zeer handig hulpmiddel bij de steeds terugkerende discussie die in meeste projecten word gevoerd over de benodigde testtijd.

Ook werd een nieuwe manier van begroten genoemd: TPA. Dit is een methode gebaseerd op de “work breakdown structure”. Helaas werd deze methode niet verder toegelicht in de presentatie. Wellicht dat deze methode verder wordt toegelicht in de nieuwe editie van TMap®.

Exploratory Testing

Exploratory testen is een testtechniek die nog steeds voor veel discussie zorgt. Tim Koomen ging in op de voor en nadelen van deze techniek. Zijn conclusie is dat deze techniek vooral een aanvulling kan zijn op de gestructureerde technieken (en dus geen vervanging). Je kan Exploratory testen bijvoorbeeld inzetten om een eerste indruk van een testobject te krijgen of inzetten op het moment dat de gestructureerde testen afgerond zijn. Daarbij werd ook gesteld dat daarbij zeer ervaren en betrouwbare testers moeten worden ingezet. Belangrijk is

ook om je te realiseren dat bij exploratory testing zowel specificatie als uitvoer op het kritieke pad wordt geplaatst. Dat is wellicht niet te voorkomen op het moment dat de testbasis mager is. Het inzetten van ET met als reden om de benodigde testinspanning te verminderen kan wel eens tot vervelende verrassingen leiden is mijn indruk.

Test Process Improvement Benchmark

In de laatste presentatie werden door Wim van Uden de resultaten gepresenteerd van een overall TPI-benchmark. Eerst werd het TPI-model nog eens gepresenteerd. Vervolgens werden de resultaten van het uitgevoerde onderzoek gepresenteerd. De respondenten waren voor het overgrote deel (81%) van mening dat het TPI model een (positieve?) bijdrage had geleverd aan het veranderingsproces. Goed nieuws voor Sogeti dus.

In de presentatie werden voor van een aantal aandachtgebieden conclusies getrokken. daarbij werd onderscheid gemaakt in aandachtspunten ter bevordering bij de effectiviteit en aandachtspunten bij de verhoging van de efficiëntie.

Over het algemeen wordt door de respondenten het belang van testen steeds meer ingezien en worden testers steeds eerder betrokken. De noodzaak voor een weloverwogen teststrategie wordt echter nog onvoldoende onderkend. Het bijhouden van metriecken krijgt ook nog nauwelijks aandacht.

Er bestaat veel aandacht voor testautomatisering maar de indruk bestaat dat in veel gevallen de tijd nog niet echt rijp is voor het op een effectieve en efficiënte inzetten van testtools.

Bij de respondenten was bevindingenproces het best ingericht en ook het best ondersteund door tools.

White box testen en het toetsen krijgen over het algemeen onder de respondent het minste aandacht. (Toch vreemd, als je weet dat vroege opsporing van fouten veel geld kan besparen).

De conclusie die op basis van bovenstaande werd getrokken dat het met de effectiviteit van testen wel goed zit. Als daar mee bedoeld werd dat we daar binnen testen een stijgende lijn volgen ben ik het daar persoonlijk mee eens. Als bedoeld wordt dat we er bijna zijn dan plaats ik daar mijn kantekeningen bij.

Qua efficiëntie zijn we er nog lang niet, er wordt bij het testen over het algemeen nog steeds te weinig rekening gehouden met de af te dekken risico's in relatie tot de te maken kosten.

In de presentatie werden de resultaten opgesplitst verschillende branches: Financiën, Industrie en de Overheid. Misschien geen verrassing: de overheid scoorde over het algemeen het laagst. Op het gebied van commitment & motivatie was het opvallend dat financiële branche in negatieve zin afweek van de andere twee branches.

De deelnemers was vooraf gevraagd een aantal TPI vragen

te beantwoorden, deze resultaten werden vergeleken met de resultaten van het onderzoek. Daarbij bleek dat de deelnemers, naar eigen mening, behoorlijk beter scoorden dan de respondent uit het onderzoek. Wellicht dat we ons zelf af en toe voor de gek houden.....

Verslag Seminar "Geautomatiseerd testen in beeld"

Door: Sipko Rozema, BHF

Donderdag 26 februari organiseerde Atos Origin een seminar met de titel "Geautomatiseerd testen in beeld". Locatie was De Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle. De opkomst was met ruim 40 man goed te noemen. Gerlof Hoekstra beet het spits af met zijn presentatie "Is geautomatiseerd testen specialistenwerk?". Door middel van een klein IQ-testje de relatie leggen naar testautomatisering vormde de inleiding van zijn presentatie. Hieruit kwam naar voren dat je voor het automatiseren van je testproces een project moet opzetten, dat het geen wanhoopsdaad moet zijn om het testen te versnellen en je de juiste mensen en de juiste motivatie moet hebben. De vraag Is geautomatiseerd testen specialisten werk? Is zowel met Ja al met Nee te beantwoorden: **JA**, voor het opzetten van de testaanpak; **NEE**, wat betreft het gebruik.

Daarna was Ine Keijzer aan de beurt met een presentatie over "Automatisch testen wat werkt?"

Het begon met de wens: Automatiseer het testen! De oplossing: Tools. Echter het

gebruik valt tegen en vaak wordt het middel een doel. De enige redding is dan experts inhuren. Maar ook die lopen hier tegen aan. Constatering was: Veel werkwijzen, veel tools, veel problemen, weinig echte oplossingen. De vraag was: "wat wil de markt?". De markt wil eenvoud, wel de lusten niet de lasten, Onafhankelijk van tool en leverancier, wel voorbereiden maar keuze uit stellen. Op zoek naar een antwoord heb je met een aantal kritische succesfactoren te maken:

- ? Testproces moet op orde zijn;
- ? Je moet vroeg beginnen (op niveau van functionele specificaties);
- ? Gefaseerde aanpak.

Resultaat was dat er geen wondermiddel ontdekt was, dus zelf aan de slag.

Gericht op aanpak, taal en tool samen met de 3 grote tool leveranciers.

De essentie: Standaard taal voor (functionele) tester en tool. De gepresenteerde oplossing is AORTA. Deze aanpak stelt de succesfactoren centraal. Je begint met een intake voor zowel de functionele als technische zaken. Daarover breng je dan een rapportage uit en een advies, vervolgens ga je de realisatiefase in.

AORTA Wordt gepresenteerd als eenvoudig toegankelijk en onderhoudbaar. De methode is met succes toegepast bij de Rabobank.

Rolf van der Veer en Sebastiaan Hollander gaven de demonstratie van AORTA. Het half uur was te kort ingepland voor een demo met alle vragen die er rezen. De **Testnotatie tool** maakt het mogelijk op een

eenvoudige manier fysieke testgevallen te maken. Het script wat vervolgens ontstaat is makkelijk leesbaar en onderhoudbaar en kan zowel handmatig als voor een testexecutie tool gebruikt worden. Daar zat meteen ook mijn teleurstelling. Nog steeds heb je een testexecutie tool als Winrunner of QA Run nodig. Ook moeten de logische testgevallen al klaar zijn. Ik had persoonlijk gehoopt dat je juist van deze dure tools niet meer nodig zou hebben. Dit is dus niet het geval. Het tool maakt gebruik van Keywords die een bepaalde handeling vertegenwoordigen. Ook is er de mogelijkheid om met behulp van parameters in en keer meerdere gegevens in te voeren. Wel zitten er aanpassingen in de engine die echter voor specifieke applicaties gelden. De implementatie bestaat uit: Proof of Concept, Tuning en kennis borging in de klantorganisatie.

Voordelen van AORTA volgens bovengenoemde presentatoren:

- ? Tester bepaalt;
- ? Tool onafhankelijk (valt te betwijfelen want je bent aangewezen op Winrunner, QA-run of Rational Robot);
- ? Leesbare testscripts;
- ? Onderhoudbaar;
- ? In diverse fases in te voeren (FO-fase, TO fase of regressie);
- ? Weinig programmeerwerk.

Na de Pauze was er de presentatie door Gerlof Hoekstra over ervaring van het gebruik van AORTA bij de Rabobank. Ervaringen hieruit:

- ? Methode werkt;
- ? Aanzienlijke tijdsbesparing te realiseren;
- ? Eenduidige syntax in testscripts;
- ? Sluit aan op TestDirector;
- ? Kwaliteit scripts neemt toe;
- ? Verdere integratie met TestDirector wenselijk;
- ? Key words mogen duidelijker (i.v.m. leesbaarheid);
- ? WEB toepassingen leveren meer werk op dan VB toepassingen.

Conclusies:

- ? Geen wondermiddel, testen blijft mensenwerk;
- ? Cruciale rol voor testanalist;
- ? Door inzet TestDirector blijft overzicht gewaarborgd;
- ? Winrunner scripts snel beschikbaar;
- ? Uniforme notatie testscripts;
- ? Extra uitleg voor testers noodzakelijk;
- ? Maak "Wat wel/ Wat niet" plan;
- ? Apart project voor invoering testautomatisering;
- ? Applicatie moet stabiel zijn;
- ? Testanalisten moeten leren omgaan met de tool.

De laatste presentatie was van Randy Marques en ging over "Statisch testen, wat bereik ik er mee"

In een goede en smakelijke gebrachte presentatie werd duidelijk gemaakt dat in dit verband met statisch testen het inspecteren van de code bedoeld werd.

De gerepresenteerde aanpak van statisch testen van code bestaat uit de inzet van tools (static analysers), het houden

van reviews of een feedback loop.

Gesteld werd dat statisch testen van code effectiever is dan dynamisch testen. Het kost minder inspanning, kosten en bekort de doorlooptijd van een project. Ook krijgt men beter inzicht in het aantal en soort fouten.

Het statisch testen van code is geen vervanging van het testen van functionaliteit, dus het dynamisch testen blijft nodig.

Randy sloot af met de volgende stelling:

Gedegen software-ontwikkeling is niet mogelijk zonder statisch testen.

Verbeteringen TestNet site

Door MeilePosthuma

In december 2003 heeft er een usability test plaatsgevonden op de site van TestNet. Dit heeft een aantal bevindingen opgeleverd ter verbetering van de site. Deze bevindingen wil ik u natuurlijk niet onthouden. De onderstaande bevindingen zijn niet uitputtend, maar deze kwamen toch meerdere keren naar voren:

- ? Zoekmachine op de site;
- ? Pop-up op home page niet duidelijk en niet klikbaar;
- ? Indexpagina's van de verschillende onderdelen bevatten verwijzingen maar geen links naar het onderwerp waarnaar verwezen wordt;
- ? De zgn. bread & crumbs zijn erg klein (het pad boven in de pagina om te zien welk pad op de site doorlopen is);
- ? Lidmaatschapsprijs moet op het aanmeldingsformulier

worden vermeld;

- ? Op sommige pagina's is het lettertype te klein.

Sommige van deze bevindingen zijn makkelijk aan te passen, andere kosten wat meer tijd. Er zijn inmiddels al wat aanpassingen gedaan en de komende tijd zullen er nog meer aanpassingen plaatsvinden. Heb wat geduld, maar er wordt naar gestreefd om indien mogelijk alle bevindingen te verwerken om zo een gebruikersvriendelijk TestNet site aan te kunnen bieden aan de leden. Wanneer u op- en / of aanmerkingen heeft, laat het ons dan weten. Ook als u informatie hebt die geschikt is om op de site te plaatsen laat het dan even weten en stuur het naar:

webmaster@testnet.org

Evenementen

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 19 APRIL 2004
 TIJD 18:00 - 22:00

Belangrijk :

Aanmelden uiterlijk 12 april
 E-mail: evenementen@testnet.org

STAR East 2004

PLAATS ORLANDO
 GEBOUW THE ROSEN CENTER
 DATUM 17 - 21 MAY 2004
 TIJD -

Belangrijk :

URL: sqeinfo@sqe.com.

ALV TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 24 MEI 2004
 TIJD 19.00 - 21.30

Belangrijk :

E-mail: evenementen@testnet.org.
 Voorafgaand is er de mogelijkheid om te eten van 18.00 - 19.00 uur.

ALV Dutch STQB

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 24 MEI 2004
 TIJD 17.00 - 18.30

Belangrijk :

Meldt u van tevoren aan
 E-mail: eve@improveqs.nl

TestNet Evenement

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 9 JUNI 2004
 TIJD -

Belangrijk :

Aanmelden uiterlijk 2 juni
 E-mail: evenementen@testnet.org

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 14 SEPTEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk :

Aanmelden uiterlijk 7 september
 E-mail: evenementen@testnet.org

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 2 NOVEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk :

Aanmelden uiterlijk 26 oktober
 E-mail: evenementen@testnet.org

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 14 DECEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk :

Aanmelden uiterlijk 7 december
 E-mail: evenementen@testnet.org

Colofon

BESTUUR

Hans van Loenhoud	Voorzitter & 2 ^{de} penningmeester
Bob van de Burgt	Vice-voorzitter & Marktverkenning Informatievoorziening & Beheer
Han Toan Lim	Penningmeester
Marco Jansen van Doorn	Secretaris
Frank van Elsdingen	Algemene Zaken & 2 ^{de} secretaris
Elise Greveraars	Commissies & Evenementen

MARKTVERKENNING, INFORMATIEVOORZIENING EN BEHEER

Bob van de Burgt (T)

TESTNET WEB

Meile Posthuma (T)
 Bob van der Burgt

TESTNET NIEUWS

Meile Posthuma (T) (Redactie)
 Milo van der Kruis (Redactie)
 Hein Baan
 Johan Vink
 E-mail: tnn@testnet.org

EVENEMENTEN & THEMA-AVONDEN

Elise Greveraars (T)

TESTNET THEMA

Mark Paap (T)
 Egbert Egberts
 E-mail: cie-ce@testnet.org (algemeen)
 E-mail: evenementen@testnet.org (aanmelden)

TESTNET EVENEMENT

Elise Greveraars (T)
 Mark Paap

LID WORDEN

U kunt lid worden door een e-mail te sturen naar de ledenadministratie of door op onze internet site het online registratieformulier in te vullen.
 Internet site: www.testnet.org

LEDENADMINISTRATIE

Marco Jansen van Doorn
 E-mail: ledenadministratie@testnet.org

TESTNET NIEUWS®

TestNet Nieuws verschijnt eenmaal per kwartaal. Kopij aanleveren per e-mail aan de redactie
 Het is niet toegestaan om de nieuwsbrief of delen eruit zonder bronvermelding over te nemen.
 Legenda: (T) = Trekker aandachtsgebied